

Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu

v znení zákona č. 479/2005 Z. z., zákona č. 208/2009 Z. z. a zákona č. 262/2011 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Prvá časť Základné ustanovenia

§ 1 Predmet úpravy

(1) Tento zákon upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná.¹⁾

(2) Tento zákon ďalej upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníkov a iných právnických osôb a fyzických osôb a ukládanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom.²⁾

§ 2 Základné pojmy

(1) Pamiatkový fond je súbor hnuiteľných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa tohto zákona za národné kultúrne pamiatky (ďalej len "*kultúrna pamiatka*"), pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Za pamiatkový fond sa považujú aj veci, o ktorých sa začalo konanie o vyhlásenie za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.

(2) Pamiatková hodnota je súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

(3) Kultúrna pamiatka podľa tohto zákona je hnuiteľná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Ak ide o archeologický nález, kultúrnou pamiatkou môže byť aj neodkrytá hnuiteľná vec alebo neodkrytá nehnuteľná vec, zistená metódami a technikami archeologického výskumu.

(4) Pamiatkové územie je sídelný územný celok alebo krajinný územný celok sústredených pamiatkových hodnôt alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktorý je z dôvodu ich ochrany podľa tohto zákona vyhlásený za pamiatkovú rezerváciu alebo pamiatkovú zónu.

(5) Archeologický nález je hnuiteľná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb do roku 1918 a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologickým nálezom je tiež zbraň, munícia, súčasť uniformy, vojenská výstroj alebo iný vojenský materiál, ktorý sa našiel v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou a pochádza s pred roku 1946.

(6) Archeologické nálezisko je topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach.

(7) Ochrana pamiatkového fondu je súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

Druhá časť

Pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy na ochranu pamiatkového fondu

§ 3

Orgány štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu

Orgány štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sú:

- a) Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len "*ministerstvo*"),
- b) Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len "*pamiatkový úrad*"),
- c) krajské pamiatkové úrady.

§ 4

Ministerstvo

- (1) Ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy³⁾ na ochranu pamiatkového fondu
 - a) vypracúva koncepciu ochrany pamiatkového fondu a určuje hlavné smery a stratégiu ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území,
 - b) predkladá vláde Slovenskej republiky (ďalej len "*vláda*") koncepčné návrhy a odporúčania na riešenie zásadných otázok záchrany, obnovy, využitia a prezentácie pamiatkového fondu,
 - c) usmerňuje činnosť pamiatkového úradu,
 - d) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu,
 - e) vykonáva ústredný štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu svojou pamiatkovou inšpekciou,
 - f) preskúmava rozhodnutia pamiatkového úradu vydané v správnom konaní,
 - g) utvára podmienky grantového a viaczdrojového systému financovania záchrany a obnovy kultúrnych pamiatok.
- (2) Pri plnení úloh ministerstvo
 - a) spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré sa zúčastňujú na plnení úloh na úseku ochrany pamiatkového fondu, s orgánmi územnej samosprávy, s odbornými a vedeckými inštitúciami,
 - b) koordinuje medzinárodnú spoluprácu a proces integrácie do medzinárodných štruktúr na úseku ochrany pamiatkového fondu.

§ 5

Pamiatková inšpekcia ministerstva

- (1) Pamiatková inšpekcia ministerstva (ďalej len "*pamiatková inšpekcia*")
 - a) dozerá v rámci ústredného štátneho dohľadu, ako príslušné orgány ochrany pamiatkového fondu vykonávajú ustanovenia tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie,
 - b) dozerá, ako vlastníci kultúrnych pamiatok, právnické osoby a fyzické osoby dodržiavajú tento zákon a všeobecne záväzné právne predpisy vydané na jeho vykonanie a ako plnia rozhodnutia orgánov na ochranu pamiatkového fondu,

- c) dohliada na stav kultúrnych pamiatok a na dodržiavanie podmienok ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území a ukladá orgánom na ochranu pamiatkového fondu povinnosť prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone dohľadu,
- d) kontroluje plnenie opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov.

(2) Pamiatková inšpekcia pri plnení úloh spolupracuje najmä s pamiatkovým úradom, krajskými pamiatkovými úradmi, obcami, inými orgánmi kontroly,⁴⁾ orgánmi činnými v trestnom konaní⁵⁾ a ďalšími orgánmi a právnickými osobami. Orgány a právnické osoby, ktorých činnosť sa dotýka záujmov chránených týmto zákonom, sú povinné poskytnúť pamiatkovej inšpekcii požadované informácie a nevyhnutnú súčinnosť.

§ 6 Pamiatková rada

(1) Pamiatková rada je odborný poradný a iniciatívny orgán ministerstva pre zásadné otázky ochrany pamiatkového fondu.

(2) Pamiatková rada prerokúva a posudzuje najmä koncepcie a stratégiu ochrany pamiatkového fondu a zásadné otázky jeho zachovania, obnovy, reštaurovania, regenerácie, využívania a prezentácie.

(3) Členov Pamiatkovej rady vymenúva a odvoláva minister kultúry Slovenskej republiky (ďalej len "minister"); vymenúva ich z odborníkov pôsobiacich v oblasti ochrany pamiatkového fondu, ktorí sú navrhovaní odbornými organizáciami a vedeckými inštitúciami, najmä vysokými školami a vedeckými pracoviskami Slovenskej akadémie vied.

(4) Funkčné obdobie člena Pamiatkovej rady je trojročné.

(5) Členstvo v Pamiatkovej rade je dobrovoľné a nezastupiteľné. Člen Pamiatkovej rady má nárok na úhradu výdavkov spojených s výkonom členstva podľa osobitných predpisov.⁷⁾

(6) Podrobnosti o činnosti Pamiatkovej rady upraví jej štatút, ktorý vydá ministerstvo.

§ 7 Archeologická rada

(1) Archeologická rada je odborný poradný a koordinačný orgán ministerstva pre archeologické výskumy, archeologické nálezy a archeologické náleziská.

(2) Archeologická rada najmä

- a) posudzuje žiadosti právnických osôb na vydanie oprávnení na vykonávanie archeologických výskumov,
- b) hodnotí podmienky a kvalitu vykonávaných výskumov,
- c) koordinuje vykonávanie významných archeologických výskumov, ktorých posúdenie si vyhradí.

(3) Členov Archeologickej rady vymenúva a odvoláva minister; vymenúva ich z odborníkov z odboru archeológie navrhnutých Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied (ďalej len "archeologický ústav"), vysokými školami, pamiatkovým úradom, Slovenským národným múzeom, prípadne ďalšími múzeami.

(4) Funkčné obdobie člena Archeologickej rady je trojročné.

(5) Členstvo v Archeologickej rade je dobrovoľné a nezastupiteľné. Člen Archeologickej rady má nárok na úhradu výdavkov spojených s výkonom členstva podľa osobitných predpisov.⁷⁾

(6) Podrobnosti o činnosti Archeologickej rady upraví jej štatút, ktorý vydá ministerstvo.

§ 8

**Komisia na overovanie osobitnej odbornej spôsobilosti
na vykonávanie pamiatkového výskumu**

(1) Komisia na overovanie osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkového výskumu (ďalej len "komisia") je odborný poradný orgán ministerstva na overovanie osobitnej odbornej spôsobilosti fyzických osôb oprávnených vykonávať pamiatkový výskum.

(2) Komisia najmä

- a) posudzuje žiadosti fyzických osôb na získanie osobitnej odbornej spôsobilosti podľa § 35 ods. 3,
- b) predkladá ministerstvu návrhy na vydanie osvedčení o osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkového výskumu.

(3) Členov komisie vymenúva a odvoláva minister; vymenúva ich z odborníkov v oblasti jednotlivých druhov pamiatkového výskumu, v oblasti ochrany pamiatkového fondu a v oblasti práva.

(4) Podrobnosti o činnosti komisie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 9

**Zriadenie, organizácia a pôsobnosť
Pamiatkového úradu Slovenskej republiky
a krajských pamiatkových úradov**

(1) Na výkon špecializovanej štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sa zriaďuje Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (§ 3) a krajské pamiatkové úrady.

(2) Pamiatkový úrad je právnická osoba so sídlom v Bratislave. Pamiatkový úrad je rozpočtová organizácia štátu⁸⁾ zapojená finančnými vzťahmi na rozpočet ministerstva, ktorá v rámci svojej pôsobnosti zabezpečuje mzdové prostriedky a vecné prostriedky krajských pamiatkových úradov a je zamestnávateľom zamestnancov, ktorí pracujú v krajských pamiatkových úradoch.

(3) Pamiatkový úrad vykonáva štátnu správu s celoslovenskou pôsobnosťou vo veciach zverených mu týmto zákonom.

(4) Pamiatkový úrad riadi a za jeho činnosť zodpovedá generálny riaditeľ, ktorého po prerokovaní s Pamiatkovou radou vymenúva a odvoláva minister.

(5) Krajský pamiatkový úrad vykonáva štátnu správu vo svojom územnom obvode, ktorým je územný obvod kraja.

(6) Krajský pamiatkový úrad koná a rozhoduje v administratívnoprávnych veciach samostatne.

(7) Krajský pamiatkový úrad riadi a za jeho činnosť zodpovedá riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva generálny riaditeľ pamiatkového úradu.

(8) Pamiatkový úrad a krajské pamiatkové úrady vykonávajú štátny dohľad nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, dohľad nad dodržiavaním vydaných právoplatných rozhodnutí a v rozsahu svojej pôsobnosti vydávajú rozhodnutia na odstránenie nedostatkov.

§ 10 Pamiatkový úrad

(1) Pamiatkový úrad vykonáva v druhom stupni štátnu správu na úseku ochrany pamiatkového fondu vo veciach, o ktorých v prvom stupni rozhodujú krajské pamiatkové úrady.

(2) Pamiatkový úrad

- a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu uskutočňovaný krajskými pamiatkovými úradmi,
- b) rieši a koordinuje odborné a výskumné úlohy a rozpracúva teóriu a metodológiu ochrany pamiatkového fondu,
- c) zisťuje stav pamiatkového fondu a podmienky jeho ochrany,
- d) rozhoduje v prvom stupni v správnom konaní⁹⁾ vo veciach zverených mu týmto zákonom na úseku ochrany pamiatkového fondu,
- e) preskúmava záväzné stanoviská krajských pamiatkových úradov,
- f) rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských pamiatkových úradov a preskúmava ich rozhodnutia mimo odvolacieho konania,
- g) plní funkciu správcu príslušnej časti štátneho informačného systému,
- h) vedie archív¹⁰⁾ v oblasti ochrany pamiatkového fondu,
- i) zabezpečuje rozvoj teórie a metodológie reštaurovania, buduje študijné, vývojové a analyticko-technologické pracovisko a laboratóriá,
- j) zabezpečuje pamiatkové výskumy a reštaurátorské práce,
- k) vykonáva a koordinuje dokumentačnú, vzdelávaciu, výchovnú, edičnú a propagačnú činnosť,
- l) poskytuje odbornú a metodickú pomoc krajským pamiatkovým úradom,
- m) spolupracuje s občianskymi združeniami a nadáciami zriadenými na záchranu, využívanie a prezentáciu pamiatkového fondu,
- n) podieľa sa na medzinárodných projektoch ochrany a obnovy kultúrnych pamiatok a pamiatkových území a spolupracuje s medzinárodnými organizáciami a partnerskými inštitúciami v zahraničí.

§ 11 Krajský pamiatkový úrad

(1) Krajský pamiatkový úrad je v prvom stupni vecne príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Krajský pamiatkový úrad

- a) vykonáva štátny dohľad nad stavom, využívaním a zabezpečením ochrany pamiatkového fondu a archeologických nálezísk,
- b) schvaľuje zásady ochrany pamiatkového územia vypracované osobou oprávnenou podľa § 35 ods. 3, vypracúva podklady súvisiace s prípravou územnoplánovacej dokumentácie pre príslušné orgány štátnej správy a územnej samosprávy, spolupracuje s nimi v procese spracovania prípravnej, projektovej a reštaurátorskej dokumentácie na záchranu, obnovu a využitie kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a archeologických nálezov a nálezísk,
- c) poskytuje obvodným úradom na ich požiadanie, ako aj vyšším územným celkom a obciam výpisy z Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ďalej len "ústredný zoznam") podľa ich územných obvodov,
- d) usmerňuje činnosti právnických osôb a fyzických osôb pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk a poskytuje im odbornú a metodickú pomoc,
- e) rozhoduje podľa § 24, 31 až 33, 37, 39, 42 a 43, vydáva záväzné stanoviská podľa § 30 a 32 a stanoviská podľa § 29 tohto zákona,
- f) spolupracuje pri zabezpečovaní osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky s orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy v období krízovej situácie a mimoriadnej situácie¹¹⁾ a pri príprave opatrení na uvedené situácie,

- g) zabezpečuje v nevyhnutných prípadoch dočasnú odbornú úschovu hnutelných kultúrnych pamiatok,
- h) poskytuje obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní miestnych pamätihodností obce,
- i) dohliada na dodržiavanie tohto zákona a prijíma opatrenia na odstránenie nedostatkov pri ochrane pamiatkového fondu,
- j) ukladá pokuty podľa § 42 a 43.

§ 12

Oprávnenia a povinnosti osôb vykonávajúcich štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu

- (1) Osoby, ktoré podľa § 5, 10 a 11 plnia úlohy štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, sú pri výkone štátneho dohľadu oprávnené
- a) vstupovať na archeologické nálezy a archeologické náleziská, do priestorov nehnuteľných kultúrnych pamiatok a na nehnuteľnosti v pamiatkovom území; ak sú obydľím, len so súhlasom toho, kto v nich býva,¹²⁾
 - b) požadovať predloženie hnutelnej kultúrnej pamiatky a archeologického nálezu na výskumné účely alebo z dôvodu ich hroziaceho poškodenia alebo zničenia,
 - c) vyžadovať od fyzických osôb a právnických osôb potrebnú súčinnosť, najmä vyjadrenia a informácie, ktoré sa týkajú uplatňovania tohto zákona, predloženie dokladov a iných písomností,
 - d) použiť technické prostriedky na zhotovenie dokumentácie a vyhotoviť písomný záznam zo zistených skutočností.
- (2) Pri výkone štátneho dohľadu sú osoby podľa odseku 1 povinné
- a) preukázať sa služobným preukazom a písomným poverením ministerstva, pamiatkového úradu alebo krajského pamiatkového úradu, na ktorého pokyn sú oprávnené vykonať štátny dohľad,
 - b) zachovávať mlčanlivosť vo veciach, o ktorých sa pri výkone štátneho dohľadu dozvedeli.

§ 13

Samosprávny kraj

Samosprávny kraj vo svojom územnom obvode utvára podmienky na ochranu pamiatkového fondu, vyjadruje sa o návrhoch na vyhlásenie a zrušenie pamiatkových území a spolupracuje s orgánmi štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu¹³⁾ pri záchrane, obnove a využívaní kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

§ 14

Obec

- (1) Obec utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce.¹⁴⁾
- (2) Obec
- a) dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s týmto zákonom,
 - b) koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím,
 - c) spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,
 - d) podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu,
 - e) na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce.¹⁴⁾
- (3) Obec môže utvárať zdroje na príspevky vlastníkom na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na území obce.

(4) Obec môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Zoznam evidovaných pamätihodností obce predloží obec na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj stavebnému úradu.

Tretia časť

Pamiatkový fond a ochranné pásmo

§ 15

Vyhlasovanie kultúrnej pamiatky

(1) Pamiatkový úrad vyhlasuje za kultúrnu pamiatku hnutelnú vec alebo nehnuteľnú vec, ktorá má pamiatkovú hodnotu. Za kultúrnu pamiatku môže vyhlásiť aj súbor takých vecí.

(2) Krajský pamiatkový úrad alebo pamiatkový úrad vypracuje podklady na vyhlásenie veci za kultúrnu pamiatku z vlastného podnetu alebo na podnet právnickej osoby alebo fyzickej osoby, v odôvodnených prípadoch v spolupráci s vedeckými pracoviskami Slovenskej akadémie vied a ďalšími odbornými a vedeckými inštitúciami.¹⁵⁾

(3) Vlastník veci, ktorá je predmetom konania o vyhlásení za kultúrnu pamiatku, je účastníkom konania. Ak má byť vyhlásená za kultúrnu pamiatku nehnuteľná vec, účastníkom konania je aj obec.

(4) Vlastník veci, ktorá je predmetom konania o vyhlásení za kultúrnu pamiatku, je povinný od doručenia oznámenia o začatí konania o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku

a) chrániť vec pred poškodením, zničením, stratou, odcudzením alebo vývozom z územia Slovenskej republiky a oznámiť pamiatkovému úradu každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu jej vlastníctva,

b) poskytnúť na písomnú výzvu krajského pamiatkového úradu alebo pamiatkového úradu potrebné údaje o veci alebo umožniť oprávneným osobám obhliadku veci s cieľom vyhotoviť odbornú dokumentáciu.

(5) Pamiatkový úrad bezodkladne zašle rozhodnutie o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku alebo o zamietnutí vyhlásenia veci za kultúrnu pamiatku vlastníčkovi veci, krajskému pamiatkovému úradu, a ak je vyhlásená za kultúrnu pamiatku nehnuteľná vec, aj obci. Právoplatné rozhodnutie o vyhlásení nehnuteľnej veci za kultúrnu pamiatku zašle pamiatkový úrad aj príslušnej správe katastra.¹⁶⁾

§ 16

Vyhlasovanie pamiatkovej rezervácie

(1) Pamiatková rezervácia je územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť.

(2) Pamiatkovú rezerváciu vyhlasuje na návrh ministerstva vláda nariadením, v ktorom vymedzí jej územie. Návrh na vyhlásenie pamiatkovej rezervácie pripravuje pamiatkový úrad v súčinnosti s orgánmi územnej samosprávy.

§ 17

Vyhlasovanie pamiatkovej zóny

(1) Pamiatková zóna je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré možno topograficky vymedziť.

(2) Pamiatkovú zónu vyhlasuje na návrh pamiatkového úradu ministerstvo rozhodnutím, v ktorom vymedzí jej územie. Účastníci konania sú o rozhodnutí informovaní verejnou vyhláškou.

§ 18

Vyhlasovanie ochranného pásma

(1) Ochranné pásmo je územie vymedzené na ochranu a usmerný rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

(2) Ochranné pásmo vyhlasuje na základe stanoviska obce pamiatkový úrad rozhodnutím, v ktorom vymedzí jeho územie a podmienky ochrany. Účastníci konania o vyhlásení ochranného pásma sú upovedomení o začatí konania formou verejnej vyhlášky. Doručenie rozhodnutia o vyhlásení ochranného pásma sa vykoná verejnou vyhláškou.

§ 19

Pamiatkový úrad v lehote do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje územie za pamiatkovú rezerváciu, pamiatkovú zónu alebo ochranné pásmo, zašle potrebné údaje katastrálnemu úradu.¹⁶⁾

§ 20

**Zmena alebo zrušenie vyhlásenia
kultúrnej pamiatky a pamiatkového územia**

(1) Ak nastanú nové skutočnosti, môže pamiatkový úrad vyhlásenie kultúrnej pamiatky alebo vláda vyhlásenie pamiatkovej rezervácie alebo ministerstvo vyhlásenie pamiatkovej zóny zmeniť vo verejnom záujme alebo po zániku pamiatkových hodnôt aj zrušiť. Vyhlásenie ochranného pásma podľa § 18 ods. 2 môže pamiatkový úrad rozhodnutím na základe stanoviska obce vo verejnom záujme zmeniť alebo zrušiť. Ak dôjde k zrušeniu vyhlásenia kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny, pamiatkový úrad rozhodnutím zruší vyhlásenie ochranného pásma.

(2) Rozhodnutie o zmene alebo zrušení vyhlásenia podľa § 15 a 17 môže príslušný orgán viazať na odôvodnené podmienky; náklady na ich splnenie uhrádza žiadateľ alebo ten, v koľho záujme bolo vyhlásenie zmenené alebo zrušené.

(3) Krajský pamiatkový úrad alebo pamiatkový úrad vypracúva podklady na zmenu alebo zrušenie vyhlásenia na základe podnetu právnickej osoby, fyzickej osoby alebo z vlastného podnetu. Ak ide o zmenu alebo zrušenie vyhlásenia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny, k podkladu si krajský pamiatkový úrad alebo pamiatkový úrad vyžiada aj vyjadrenie obce.

(4) Rozhodnutie podľa odseku 1 zašle príslušný orgán na ochranu pamiatkového fondu aj orgánom, ktorým zaslal rozhodnutie o vyhlásení.

§ 21

Zápis do Zoznamu svetového dedičstva

(1) Kultúrnu pamiatku alebo pamiatkové územie môže ministerstvo z vlastného podnetu, na podnet pamiatkového úradu alebo inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby navrhnúť na zápis do Zoznamu svetového dedičstva za podmienok ustanovených v medzinárodnej zmluve.¹⁷⁾

(2) Ministerstvo oznamuje zápis do Zoznamu svetového dedičstva v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

§ 22

Ústredný zoznam

(1) Ústredný zoznam vedie pamiatkový úrad.

(2) Ústredný zoznam sa člení na

- a) register hnutelných kultúrnych pamiatok,
- b) register nehnuteľných kultúrnych pamiatok,
- c) register pamiatkových rezervácií,
- d) register pamiatkových zón.

(3) Pamiatkový úrad vykoná zápis do ústredného zoznamu najneskôr do 30 dní od vyhlásenia veci za kultúrnu pamiatku alebo od vyhlásenia pamiatkového územia za pamiatkovú rezerváciu alebo pamiatkovú zónu. Zápis kultúrnej pamiatky bezodkladne oznámi jej vlastníčkovi.

(4) Pamiatkový úrad vyznačí v príslušnom registri,

- a) či sa nehnuteľná kultúrna pamiatka nachádza v pamiatkovej rezervácii, v pamiatkovej zóne alebo v ochrannom pásme,
- b) či má nehnuteľná kultúrna pamiatka, pamiatková rezervácia alebo pamiatková zóna vyhlásené ochranné pásmo,
- c) či je kultúrna pamiatka, pamiatková rezervácia alebo pamiatková zóna zapísaná v Zozname svetového dedičstva,
- d) premiestnenie kultúrnej pamiatky do zbierkového fondu múzea alebo galérie.

(5) Ak bolo zrušené vyhlásenie hnutelnej veci alebo nehnuteľnej veci za kultúrnu pamiatku, vyhlásenie územia za pamiatkovú rezerváciu alebo pamiatkovú zónu, pamiatkový úrad zápis vymaže a pôvodnú dokumentáciu osobitne archivuje.¹⁰⁾

(6) Krajský pamiatkový úrad na základe výpisu z ústredného zoznamu vedie zoznam pamiatkového fondu vo svojom územnom obvode.

§ 23

Predkupné právo štátu na kúpu kultúrnej pamiatky

(1) Ak vlastník zamýšľa predat' kultúrnu pamiatku, je povinný písomne ju ponúknuť na kúpu štátu zastúpenému ministerstvom. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok.

(2) Ak štát ponuku prijme, je ministerstvom určená štátna organizácia povinná do 90 dní odo dňa prijatia ponuky uzavrieť s vlastníkom kultúrnej pamiatky kúpnu zmluvu, ak nie je dohodnuté inak.

(3) Štát musí zaplatiť za kultúrnu pamiatku cenu ponúknutú niekým iným, ak nie je dohodnuté inak. Ak štát nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnat' ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne.²⁰⁾

(4) Ak štát ponuku neprijme do 30 dní odo dňa jej doručenia, predkupné právo zaniká.

§ 24

Premiestnenie kultúrnej pamiatky

(1) Hnuteľnú kultúrnu pamiatku možno trvalo premiestniť iba na základe rozhodnutia krajského pamiatkového úradu. Rozhodnutie krajského pamiatkového úradu si vyžiada vlastník aj v prípade dočasného premiestnenia, ktoré vyžaduje odbornú demontáž kultúrnej pamiatky. Ak ide o premiestnenie z verejne prístupného miesta, môže krajský pamiatkový úrad vydať rozhodnutie iba po prerokovaní s obcou.

(2) Hnuteľnú kultúrnu pamiatku možno premiestniť bez rozhodnutia krajského pamiatkového úradu, ak bezprostredne hrozí jej poškodenie alebo zničenie alebo ak nastane situácia podľa § 28 ods. 2 písm. g) a h). Takéto premiestnenie vlastník alebo ten, kto premiestnenie vykonal, bezodkladne oznámi krajskému pamiatkovému úradu.

(3) Nehnuteľnú kultúrnu pamiatku alebo jej súčasť možno premiestniť iba na základe rozhodnutia krajského pamiatkového úradu po predchádzajúcom vyjadrení obce; ustanovenia osobitného predpisu²¹⁾ zostávajú nedotknuté.

(4) Ak krajský pamiatkový úrad nepovolí vlastníčkovi premiestnenie hnuteľnej kultúrnej pamiatky, patrí vlastníčkovi za toto obmedzenie vlastníckeho práva primeraná náhrada, o ktorej rozhodne krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí podľa odseku 1. Ak krajský pamiatkový úrad nepovolí vlastníčkovi premiestnenie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, patrí vlastníčkovi za toto obmedzenie vlastníckeho práva primeraná náhrada, o ktorej rozhodne krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí podľa odseku 3.

§ 25

Kultúrne pamiatky vo vzťahu k zahraničiu

(1) Kultúrnu pamiatku alebo jej súčasť nemožno trvalo vyviezť z územia Slovenskej republiky.²²⁾

(2) Kultúrnu pamiatku alebo jej súčasť možno z územia Slovenskej republiky vyviezť dočasne do krajiny určenia, najdlhšie však na tri roky, len na základe povolenia ministerstva po predchádzajúcom vyjadrení pamiatkového úradu.

(3) Žiadateľ predkladá ministerstvu žiadosť o povolenie na dočasný vývoz kultúrnej pamiatky priamo alebo prostredníctvom pamiatkového úradu.

(4) Žiadosť o povolenie na dočasný vývoz kultúrnej pamiatky obsahuje identifikačné údaje žiadateľa, identifikačné údaje príjemcu kultúrnej pamiatky, identifikačné znaky kultúrnej pamiatky a vyjadrenie pamiatkového úradu. Žiadosť sa podáva na predpísanom tlačive. Vzor tlačiva ministerstvo zverejňuje v rezortnom publikačnom prostriedku.

(5) Ministerstvo môže vydanie povolenia na dočasný vývoz viazať na uzavretie poisťovnej zmluvy alebo aj na podmienku záruky podľa ceny kultúrnej pamiatky určenej znaleckým posudkom,²³⁾ prípadne splnením ďalších odôvodnených podmienok. Náklady súvisiace s povolením na dočasný vývoz uhradza žiadateľ alebo ten, v koho záujme sa povolenie vydalo.

(6) Vlastník je povinný vrátenie kultúrnej pamiatky na územie Slovenskej republiky bezodkladne oznámiť pamiatkovému úradu, ktorý do 30 dní odo dňa oznámenia overí zhodu vrátenej kultúrnej pamiatky a posúdi jej celkový stav.

(7) Vec pamiatkovej hodnoty možno na územie Slovenskej republiky doviezť len na základe písomného súhlasu príslušného orgánu krajiny vývozu.²²⁾

§ 26
Návratné konanie

(1) Ministerstvo začne bezodkladne konanie o vrátení nezákonne vyvezenej kultúrnej pamiatky po tom, čo sa dozvie o skutočnostiach, ktoré nasvedčujú nezákonnému vývozu.

(2) Ministerstvo začne bezodkladne konanie o nezákonne dovezenej veci pamiatkovej hodnoty na územie Slovenskej republiky²²⁾ na základe odôvodnenej písomnej žiadosti príslušného orgánu štátu, z ktorého bola vec pamiatkovej hodnoty dovezená.

Štvrtá časť
Ochrana pamiatkového fondu

§ 27
Základná ochrana kultúrnej pamiatky

Základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

§ 28
Práva a povinnosti vlastníka

- (1) Vlastník kultúrnej pamiatky má právo
- požiadať krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci vo veciach ochrany kultúrnej pamiatky,
 - požiadať obec a ministerstvo o finančný príspevok alebo o poskytnutie štátnej pomoci²⁴⁾ na zachovanie pamiatkovej hodnoty kultúrnej pamiatky,
 - na primeranú náhradu preukázateľnej ujmy, ktorá mu vznikne aplikáciou tohto zákona alebo rozhodnutím podľa tohto zákona.
- (2) Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný
- vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky,
 - užívať kultúrnu pamiatku v súlade s jej pamiatkovou hodnotou,
 - oznámiť zmluvnej strane v prípade prevodu vlastníctva, že na kultúrnu pamiatku sa vzťahuje režim ochrany podľa tohto zákona,
 - umožniť zamestnancom orgánu na ochranu pamiatkového fondu a oprávneným osobám po predložení služobného preukazu vstupovať do priestorov nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, ak nie sú obydľím, alebo im predložiť hnutel'nú kultúrnu pamiatku na dokumentačné účely, výskumné účely alebo s cieľom zabrániť poškodeniu alebo zničeniu kultúrnej pamiatky,
 - strpieť označenie kultúrnej pamiatky, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad,
 - strpieť sprístupnenie kultúrnej pamiatky, ak nie je obydľím, pre verejnosť podľa vopred určených podmienok, na určený čas a za náhradu, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad,
 - zabezpečiť osobitnú ochranu kultúrnej pamiatky a na nevyhnutný čas zveriť hnutel'nú kultúrnu pamiatku do úschovy na vopred určenom mieste, ak vznikne mimoriadna situácia,¹¹⁾
 - zabezpečiť osobitnú ochranu kultúrnej pamiatky, na nevyhnutný čas zveriť hnutel'nú kultúrnu pamiatku do úschovy na vopred určenom mieste v období krízovej situácie a v čase vojny a v čase vojnového stavu²⁶⁾ zabezpečiť kultúrnu pamiatku podľa predpisov medzinárodného práva.²⁷⁾
- (3) Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný oznámiť krajskému pamiatkovému úradu a obci
- bezodkladne každé ohrozenie, poškodenie, odcudzenie alebo zničenie kultúrnej pamiatky,

- b) každú zamýšľanú zmenu využitia kultúrnej pamiatky, a ak ide o nehnuteľnú kultúrnu pamiatku, aj jej vypratanie,
- c) najneskôr do 30 dní každú uskutočnenú zmenu vlastníctva kultúrnej pamiatky.²⁸⁾

- (4) Vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou a ktorá sa nachádza v pamiatkovej rezervácii, v pamiatkovej zóne alebo v ochrannom pásme,
- a) má právo požiadať krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci,
 - b) je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozoval pamiatkové hodnoty nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

§ 29

Základná ochrana pamiatkového územia

(1) Základná ochrana pamiatkového územia je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

(2) Krajský pamiatkový úrad alebo osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3 vypracúva zásady ochrany pamiatkového územia, ktoré sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany podľa odseku 1. Zásady sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu.²¹⁾

(3) Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia.

(4) Orgán oprávnený schváliť územnoplánovaciú dokumentáciu územia,^{28a)} v ktorom sa nachádza pamiatková rezervácia, pamiatková zóna, nehnuteľná kultúrna pamiatka, ochranné pásmo, archeologický nález alebo archeologické nálezisko evidované podľa § 41, si pred jej schválením vyžiada stanovisko miestne príslušného krajského pamiatkového úradu.

§ 30

Všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu

(1) Každý je povinný správať sa tak, aby svojím konaním neohrozil základnú ochranu kultúrnych pamiatok podľa § 27 a základnú ochranu pamiatkových území podľa § 29 a nespôsobil nepriaznivé zmeny stavu pamiatkového fondu a stavu archeologických nálezísk.

(2) Ustanovením odseku 1 nie je dotknutá zodpovednosť za škodu podľa osobitného predpisu.²⁹⁾

(3) Umiestniť reklamné, informačné, propagačné alebo akékoľvek technické zariadenie na nehnuteľnej kultúrnej pamiatke alebo v pamiatkovom území možno len na základe rozhodnutia krajského pamiatkového úradu. Ak umiestnenie povoľuje stavebný úrad, krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko a je v konaní stavebného úradu dotknutým orgánom;^{29a)} krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko aj v takomto konaní stavebného úradu v ochrannom pásme.

(4) Záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu sa vyžaduje ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené týmto zákonom.

§ 31 **Konanie o náprave**

(1) Ak krajský pamiatkový úrad zistí, že vlastník nezabezpečuje základnú ochranu kultúrnej pamiatky podľa § 27 alebo nehnuteľnosti v pamiatkovom území podľa § 29, začne konanie o to, aby vlastník v určenej lehote a za určených podmienok zabezpečil na vlastné náklady nápravu, a to najmä uvedením veci do stavu, ktorý neohrozuje zachovanie jej pamiatkových hodnôt.

(2) Ak sa na uskutočnenie nápravy vyžaduje prípravná dokumentácia, projektová dokumentácia alebo iné podklady, krajský pamiatkový úrad v konaní podľa odseku 1 uloží vlastníčkovi ich predloženie v určenom rozsahu a lehote.

(3) Ak ide o ohrozenie kultúrnej pamiatky, nehnuteľnosti v pamiatkovom území alebo pamiatkového územia, krajský pamiatkový úrad podá podnet príslušnému orgánu na zákaz alebo obmedzenie nepovolenej činnosti a takej povolenej činnosti, ktorá ohrozuje zachovanie kultúrnej pamiatky alebo môže spôsobiť jej poškodenie, zničenie alebo odcudzenie. Ak ide o závažné a bezprostredné ohrozenie kultúrnej pamiatky, nehnuteľnosti v pamiatkovom území alebo pamiatkového územia, môže krajský pamiatkový úrad rozhodnúť okamžite. Odvolanie proti rozhodnutiu podľa predchádzajúcej vety nemá odkladný účinok.

(4) Ak vlastník hnutelnej kultúrnej pamiatky nezabezpečí podmienky na jej zachovanie, ochranu pred poškodením, zničením alebo odcudzením, krajský pamiatkový úrad rozhodne o jej prevzatí do úschovy alebo o premiestnení do úschovy v odbornej inštitúcii, a to až dovtedy, kým trvajú dôvody na jej premiestnenie.

Piata časť **Obnova a reštaurovanie kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti**

§ 32 **Obnova kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti**

(1) Obnova kultúrnej pamiatky (ďalej len "*obnova*") podľa tohto zákona je súbor špecializovaných odborných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia kultúrnej pamiatky alebo jej časti.

(2) Pred začatím obnovy je vlastník kultúrnej pamiatky povinný krajskému pamiatkovému úradu predložiť žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy. Ak vlastník začne obnovu bez právoplatného rozhodnutia o zámere obnovy, krajský pamiatkový úrad začne konanie o obnove vydaním oznámenia o začatí konania o obnove, ktoré doručí vlastníčkovi kultúrnej pamiatky, a vyzve ho, aby práce až do vydania rozhodnutia zastavil.

(3) K žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy priloží vlastník zámer obnovy, ktorý obsahuje identifikačné údaje o kultúrnej pamiatke, majetkovoprávne údaje o kultúrnej pamiatke, plánované budúce využitie kultúrnej pamiatky a špecifikáciu predpokladaných zmien kultúrnej pamiatky.

(4) V rozhodnutí o zámere obnovy podľa odseku 2 krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky, za ktorých možno predpokladaný zámer obnovy pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatka neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, najmä či tento zámer obnovy možno pripravovať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.

(5) Pred začatím novej stavby alebo úpravy pozemku alebo stavby, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou (ďalej len "*úprava nehnuteľnosti*"), ale sa nachádza v pamiatkovom území, je vlastník takej nehnuteľnosti povinný vyžiadať si rozhodnutie krajského pamiatkového úradu, a to predložením žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území. Ak vlastník začne úpravu nehnuteľnosti

v pamiatkovom území bez právoplatného rozhodnutia o zámere úpravy, krajský pamiatkový úrad začne správne konanie vydaním oznámenia o začatí úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ktoré doručí vlastníčkovi nehnuteľnosti, a vyzve ho, aby práce až do vydania rozhodnutia zastavil.

(6) K žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území priloží vlastník zámer úpravy nehnuteľnosti, ktorý obsahuje údaje o nehnuteľnosti, základné majetkovoprávne údaje o nehnuteľnosti, plánované využitie nehnuteľnosti a špecifikáciu predpokladaných plošných a priestorových zmien.

(7) V rozhodnutí podľa odseku 5 krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky vykonania úprav nehnuteľnosti v pamiatkovom území, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti. Krajský pamiatkový úrad zároveň určí, či tieto úpravy možno vykonať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.

(8) Projektovú dokumentáciu obnovy a projektovú dokumentáciu úprav nehnuteľnosti v pamiatkovom území môže spracovať len fyzická osoba autorizovaná podľa osobitného predpisu.³¹⁾

(9) Projektovú dokumentáciu vypracovanú podľa odseku 8 a každú jej zmenu je vlastník povinný v priebehu spracovania prerokovať s krajským pamiatkovým úradom z hľadiska zachovania pamiatkovej hodnoty kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia.

(10) Pred začatím obnovy alebo úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území je vlastník povinný krajskému pamiatkovému úradu predložiť prípravnú a projektovú dokumentáciu podľa odsekov 4, 7 až 9. Krajský pamiatkový úrad vydá osobitné záväzné stanovisko o každej prípravnej dokumentácii a každej projektovej dokumentácii obnovy a úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území.

(11) Pred začatím úpravy nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou, ale sa nachádza v ochrannom pásme, je vlastník takej nehnuteľnosti povinný vyžiadať si záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu, a to predložením žiadosti o vydanie záväzného stanoviska o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme. Krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme, v ktorom určí, či je navrhovaný zámer z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky vykonania úprav nehnuteľnosti, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti.

(12) V územnom konaní, v stavebnom konaní, v konaní o povolení zmeny stavby, v konaní o dodatočnom povolení stavby, v konaní o ohlásení udržiavacích prác, v kolaudačnom konaní, v konaní o zmene v užívaní stavby, v konaní o povolení terénnych úprav, prác a zariadení alebo v konaní o odstránení nehnuteľnej kultúrnej pamiatky alebo stavby v pamiatkovom území a v ochrannom pásme rozhoduje stavebný úrad^{31a)} na základe záväzného stanoviska^{31b)} krajského pamiatkového úradu. Stavebný úrad postupuje tak aj vtedy, ak práce možno vykonať na základe ohlásenia. Na vydanie záväzného stanoviska sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.^{31c)}

(13) V priebehu obnovy kultúrnej pamiatky a úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území a ochrannom pásme vykonáva krajský pamiatkový úrad štátny dohľad. Zistené nedostatky oznámi stavebnému úradu.³²⁾ Ak krajský pamiatkový úrad zistí nedostatky, ktorých následkom by mohlo byť ohrozenie, poškodenie alebo zničenie pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo zistí konanie vlastníka v rozpore s rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom, rozhodnutím o zastavení prác práce zastaví. Odvolanie proti rozhodnutiu podľa predchádzajúcej vety nemá odkladný účinok.

(14) Ak v priebehu obnovy alebo úpravy nehnuteľnosti dôjde k odkrytiu nepredpokladaného nález, ten, kto práce vykonáva, je povinný až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu zastaviť tie práce, ktoré ohrozujú nález alebo nálezovú situáciu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nález.

(15) Vlastník je povinný jedno vyhotovenie kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy odovzdať bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác krajskému pamiatkovému úradu.

§ 33

Reštaurovanie kultúrnej pamiatky

(1) Reštaurovanie kultúrnej pamiatky alebo jej časti³³⁾ (ďalej len "reštaurovanie") je osobitným druhom obnovy.

(2) Reštaurovanie môže vlastník pripravovať iba na základe predchádzajúceho rozhodnutia krajského pamiatkového úradu o zámere na reštaurovanie.

(3) K žiadosti o rozhodnutie o zámere na reštaurovanie priloží vlastník zámer na reštaurovanie, ktorý obsahuje údaje o kultúrnej pamiatke, údaje o vlastníkovi a vymedzenie a odôvodnenie reštaurátorského zásahu.

(4) Druh reštaurátorskej dokumentácie, rozsah reštaurátorských výskumov, druh, rozsah a podmienky vykonávania reštaurátorských prác určí krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí o zámere na reštaurovanie v prípade nehnuteľnej kultúrnej pamiatky najneskôr v rozhodnutí o prípravnej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky.

(5) Reštaurátorská dokumentácia je súčasťou reštaurovania a spracúva sa v dvoch stupňoch:

- a) návrh na reštaurovanie,
- b) dokumentácia vykonaných reštaurátorských prác.

(6) Krajský pamiatkový úrad vydá osobitné rozhodnutie o každom stupni reštaurátorskej dokumentácie.

(7) Reštaurovanie môže vykonávať len fyzická osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť podľa osobitného predpisu.³⁴⁾

(8) V priebehu reštaurovania vykonáva krajský pamiatkový úrad pamiatkový dohľad. Ak sa zistili nové skutočnosti alebo nedostatky, následkom ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky, krajský pamiatkový úrad rozhodnutím dotknuté práce zastaví.

(9) Ak v priebehu reštaurovania dôjde k novým skutočnostiam alebo k odkrytiu nepredpokladaného nález, zodpovedný reštaurátor je povinný práce prerušiť až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od prerušenia prác.

(10) Krajský pamiatkový úrad si po vydaní rozhodnutia ponechá jedno vyhotovenie návrhu na reštaurovanie na vykonávanie pamiatkového dohľadu. Po skončení reštaurovania je vlastník povinný do 60 dní krajskému pamiatkovému úradu odovzdať bezplatne jedno vyhotovenie dokumentácie vykonaných reštaurátorských prác.

(11) Podrobnosti o vykonávaní reštaurátorských prác a o reštaurátorskej dokumentácii ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 34

Pomoc štátu a obce pri obnove a reštaurovaní kultúrnych pamiatok

(1) Ak vlastník nemôže čiastočne alebo úplne uhradiť náklady na obnovu alebo na reštaurovanie, môže požiadať o finančný príspevok ministerstvo a obec. Na poskytnutie príspevku nie je právny nárok.

(2) Vlastník v žiadosti o finančný príspevok priloží rozhodnutie krajského pamiatkového úradu o zámere obnovy podľa § 32 ods. 4 alebo o zámere na reštaurovanie podľa § 33 ods. 4. K žiadosti o finančný príspevok ministerstva vlastník priloží aj stanovisko obce, v ktorom je uvedená suma príspevku obce, prípadne dôvody, prečo obec finančný príspevok neposkytla.

(3) Ministerstvo si môže vyhradiť vrátenie príspevku poskytnutého na obnovu pre prípad, ak sa do desiatich rokov od poskytnutia príspevku uskutoční odplatný prevod kultúrnej pamiatky alebo jej časti, ktorá bola vykonanými prácami zhodnotená.

(4) Príspevok podľa odseku 1 sa neposkytne, ak úhradu nevyhnutných nákladov možno zabezpečiť podľa iných právnych predpisov.³⁵⁾

(5) Štát môže vlastníkovi kultúrnej pamiatky poskytnúť aj nepriamu pomoc podľa osobitných predpisov.³⁶⁾

Šiesta časť **Výskumy a nálezky**

§ 35 **Pamiatkový výskum**

(1) Na účely tohto zákona pamiatkový výskum (ďalej len "výskum") je odborná činnosť zameraná na získavanie poznatkov o kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach, archeologických nálezoch a o archeologických náleziskách.

(2) Výskum sa vykonáva na prípravu obnovy a reštaurovania kultúrnych pamiatok a úpravy nehnuteľností v pamiatkových územiach, na záchranu archeologických nálezov, na vypracovanie zásad ochrany pamiatkových území a na vedecké a dokumentačné účely.

(3) Výskum môže vykonávať len fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore na základe osvedčenia vydaného ministerstvom na päť rokov. Platnosť osvedčenia možno predĺžiť na ďalších päť rokov.

(4) Osobitná odborná spôsobilosť sa získava v týchto odboroch pamiatkového výskumu:

- a) umelecko-historický,
- b) architektonicko-historický,
- c) urbanisticko-historický,
- d) archeologický.

(5) Osobitnú odbornú spôsobilosť na účely tohto zákona môže získať fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské vzdelanie v príslušnom odbore a odbornou skúškou preukáže teoretické vedomosti a odborné znalosti o kultúrnych pamiatkach a pamiatkových územiach a ktorá má najmenej tri roky odbornej praxe v oblasti pamiatkového výskumu a je bezúhonná.

(6) K žiadosti o udelenie osvedčenia o osobitnej odbornej spôsobilosti sa prikladá doklad o dosiahnutom vzdelaní, doklad o odbornej praxi, odborný posudok pamiatkového úradu alebo archeologického ústavu o absolvovaní odbornej praxe a výpis z registra trestov nie starší ako tri mesiace.

(7) Na základe stanoviska pamiatkového úradu ministerstvo nevydá alebo dočasne odníme osvedčenie na vykonávanie výskumov podľa odseku 3 fyzickej osobe s osobitnou odbornou spôsobilosťou, ktorá je zamestnancom pamiatkového úradu a pripravuje rozhodnutia alebo rozhoduje vo veciach ochrany a obnovy pamiatkového fondu.

(8) Ministerstvo zverejňuje zoznam oprávnených fyzických osôb v rezortnom publikačnom prostriedku.

(9) Ministerstvo odníme oprávnenie osobe, ktorá vykonáva výskum v rozpore s týmto zákonom.

(10) Podrobnosti o podmienkach získavania osobitnej odbornej spôsobilosti ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 36 **Archeologický výskum**

(1) Archeologický výskum na účely tohto zákona je súhrn odborných činností zameraných na vyhľadávanie, identifikáciu, vyhodnocovanie, dokumentáciu a na záchranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ako aj na vyhľadávanie a zber hnutelných archeologických nálezov na povrchu zeme, v zemi a pod vodou.

(2) Archeologický výskum je oprávnený vykonávať archeologický ústav; iná právnická osoba iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom.

(3) Ministerstvo udelí oprávnenie na archeologický výskum právnickej osobe, ktorá zabezpečuje vykonávanie výskumu prostredníctvom fyzických osôb s osobitnou odbornou spôsobilosťou získanou podľa § 35 ods. 3, z ktorých najmenej jedna je zamestnancom právnickej osoby v pracovnom pomere na ustanovený týždenný pracovný čas.

(4) Ministerstvo odníme právnickej osobe oprávnenie na vykonávanie archeologického výskumu, ak zanikli alebo boli porušené podmienky, za ktorých jej bolo oprávnenie udelené.

§ 37 **Záchranný výskum**

(1) Pri príprave stavieb a inej hospodárskej činnosti na území, kde sa predpokladá ohrozenie pamiatkových hodnôt a archeologických nálezov, je nevyhnutné vykonať záchranný výskum.

(2) Záchranný výskum je predstihovým opatrením vykonávaným na záchranu archeologických a iných historických nálezov predpokladaných v zemi, pod vodou alebo v hmote stavby.

(3) O nevyhnutnosti vykonať záchranný výskum rozhoduje krajský pamiatkový úrad na podnet stavebného úradu, pamiatkového úradu alebo z vlastného podnetu. Krajský pamiatkový úrad bezodkladne zašle rozhodnutie o vykonaní záchranného výskumu stavebnému úradu.

(4) Ak stavebník alebo ten, kto má rozhodnutie podľa odseku 3 vykonať, nemôže z objektívnych dôvodov zabezpečiť oprávnenú osobu, určí ministerstvo na návrh pamiatkového úradu oprávnenú osobu na vykonanie záchranného výskumu.

§ 38 **Financovanie výskumu**

(1) Náklady na výskum uhrádza vlastník kultúrnej pamiatky alebo stavebník.

(2) Ak sa výskum vykonáva na stavbe alebo pri činnosti, ktorej uskutočnenie je verejným záujmom, môže ústredný orgán štátnej správy, v ktorého pôsobnosti je zabezpečovanie činnosti alebo stavby vo verejnom záujme, rozhodnúť, že náklady alebo ich časť sa uhradia zo štátneho rozpočtu.

(3) Výskum vykonávaný výlučne na vedecké a dokumentačné účely uhrádza ten, v koho záujme bude vykonaný.

§ 39 **Podmienky vykonávania výskumu**

(1) Osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3 a § 36 ods. 2 uzatvorí pred začatím výskumu s vlastníkom kultúrnej pamiatky alebo s vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej sa má výskum vykonať, dohodu, v ktorej sa

určia podmienky vykonania výskumu. Ak sa nedohodnú, pamiatkový úrad rozhodne o povinnosti vlastníka strpieť vykonanie výskumu podľa § 36 až 38 a o podmienkach, za ktorých možno výskum vykonať. Rozhodnutím pamiatkového úradu nie sú dotknuté práva vlastníka na náhradu majetkovej ujmy.

(2) Pri vykonávaní výskumu oprávnené osoby prihliadajú na záujmy chránené osobitnými predpismi, spolupracujú s orgánmi zabezpečujúcimi ochranu týchto záujmov a chránia práva a oprávnené záujmy vlastníkov nehnuteľností a iného majetku.

(3) Druh, rozsah, spôsob vykonávania výskumu a nakladanie s nálezmi určí vo svojom rozhodnutí podľa § 32 ods. 4 a 7 alebo podľa § 37 ods. 3 krajský pamiatkový úrad.

(4) Výskum možno vykonávať len podľa príslušných medzinárodných zmlúv¹⁷⁾ v súlade s aktuálnymi vedeckými poznatkami a s použitím vhodných, najmä nedeštruktívnych metód.

(5) Ak ide o archeologický výskum a výskum na kultúrnej pamiatke, na pamiatkovom území alebo na území ochranného pásma, oprávnené osoby podľa § 35 ods. 3 a podľa § 36 ods. 2 sú povinné do piatich dní oznámiť začatie a ukončenie výskumu krajskému pamiatkovému úradu.

(6) Nepovolené výskumy a výkopy na kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach, archeologických nálezoch a archeologických náleziskách, ako aj nepovolený zber, premiestňovanie huteľných nálezov, ich neoprávnená držba a vyhľadávanie pomocou detekčných zariadení sa zakazujú. Povrchový zber a nedeštruktívna prospekcia oprávnenými právnickými osobami podľa § 36 ods. 2 sa nepovažujú za nepovolený výskum.

(7) Ten, kto výskum vykonáva na základe dohody podľa odseku 1, je povinný vykonať opatrenia proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu alebo odcudzeniu nálezu. Výskum nemožno vykonať, ak nie je zabezpečená následná ochrana nálezov alebo odstránenie nepriaznivých následkov výskumu.

(8) Výskumom získané odborné poznatky sa spracujú vo výskumnej a prípravnej dokumentácii, ktorá je podkladom na spracovanie projektovej dokumentácie obnovy kultúrnej pamiatky alebo podkladom na vyhotovenie územného priemetu ochrany pamiatkového územia. Podrobnosti o výskumnej a prípravnej dokumentácii ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

(9) Vlastník alebo ten, kto výskum vykonáva na vedecké alebo dokumentačné účely, je povinný krajskému pamiatkovému úradu odovzdať bezodplatne jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie; o lehote na jej odovzdanie rozhodne krajský pamiatkový úrad. Ak ide o archeologický výskum, vlastník alebo ten, kto výskum vykonáva na vedecké alebo dokumentačné účely, je povinný odovzdať bezodplatne jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie aj archeologickému ústavu na vedenie evidencie podľa § 41 ods. 1.

(10) Archeologický nález nájdený podľa § 35 až 37 je osoba podľa § 35 ods. 3 a § 36 ods. 2 povinná držať a chrániť až do odovzdania archeologického nálezu podľa § 40 ods. 8 alebo až do prevodu vlastníckeho práva alebo správy podľa § 40 ods. 9. Archeologický nález nemôže osoba podľa § 35 ods. 3 a § 36 ods. 2 previesť, ani inak scudziť alebo prenechať do užívania iným osobám.

§ 40 **Nálezy**

(1) Nález na účely tohto zákona je vec pamiatkovej hodnoty, ktorá sa nájde výskumom, pri stavebnej alebo inej činnosti v zemi, pod vodou alebo v hmote historickej stavby.

(2) Ak sa vec pamiatkovej hodnoty nájde mimo povoleného výskumu, musí to nálezca ohlásiť krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je povinný urobiť nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác, pri ktorých došlo k nálezu, najneskôr na druhý pracovný deň po jej nájdení.

(3) Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

(4) O nálezoch, ktoré sa nájdu počas stavby, platia osobitné predpisy.³⁷⁾

(5) Archeologický nález je vlastníctvom Slovenskej republiky. Správcom archeologického nálezu je od nájdenia archeologického nálezu archeologický ústav alebo múzeum zriadené ústredným orgánom štátnej správy, ak sa archeologický nález našiel nimi vykonávaným archeologickým výskumom. V ostatných prípadoch je správcom archeologického nálezu pamiatkový úrad, a to od prijatia výskumnej dokumentácie krajským pamiatkovým úradom podľa § 39 ods. 9.

(6) Hnuteľné nálezy sa chránia podľa osobitných predpisov.¹⁵⁾ Nehnuteľné nálezy, ich súbory a archeologické náleziská možno na základe ich pamiatkovej hodnoty vyhlásiť za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie alebo pamiatkové zóny.

(7) Ak je správcom archeologického nálezu archeologický ústav alebo múzeum zriadené ústredným orgánom štátnej správy, vedie evidenciu archeologického nálezu podľa osobitného predpisu.¹⁵⁾ Ak je správcom archeologického nálezu pamiatkový úrad, vedie osobitnú evidenciu archeologického nálezu, ktorá vždy obsahuje zoznam vecí s uvedením identifikačných údajov a spôsob naloženia s týmto majetkom štátu. Osobitnú evidenciu pamiatkový úrad uschováva počas piatich rokov nasledujúcich po roku, v ktorom s archeologickým nálezom naložil.

(8) Správca archeologického nálezu môže previesť vlastníctvo hnuteľného archeologického nálezu len na obec alebo samosprávny kraj do správy nimi zriadeného múzea alebo na Národnú banku Slovenska, 37a) a to bezodplatne. Správca archeologického nálezu môže previesť správu hnuteľného archeologického nálezu len na múzeum zriadené ústredným orgánom štátnej správy alebo Slovenskou akadémiou vied. Hnuteľný archeologický nález sa ďalej chráni podľa osobitných predpisov.¹⁵⁾

(9) Správca archeologického nálezu môže bezodplatne previesť vlastníctvo nehnuteľného archeologického nálezu len na vlastníka pozemku, obec alebo samosprávny kraj. Správca archeologického nálezu môže previesť správu nehnuteľného archeologického nálezu štátnej rozpočtovej organizácii alebo štátnej príspevkovej organizácii.

(10) Ak nejde o výskumy vykonávané podľa § 35 až 37 a o nepovolenú činnosť, nálezca má právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa odsekov 2 a 3.

(11) Pamiatkový úrad poskytne nálezcovi náležné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota materiálu a hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.²³⁾

(12) Pri nakladaní správcu s archeologickým nálezom podľa odsekov 7 až 9 sa nepostupuje podľa osobitného predpisu.^{37b)}

§ 41

Evidencia a využívanie archeologických nálezísk

(1) Archeologické náleziská eviduje archeologický ústav v Centrálnej evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky (ďalej len "evidencia nálezísk"). Archeologický ústav v evidencii nálezísk vyznačí archeologické náleziská vyhlásené podľa tohto zákona za kultúrne pamiatky alebo pamiatkové územia.

(2) Archeologický ústav poskytuje aktuálnu evidenciu a topografické údaje archeologických nálezísk pamiatkovému úradu, aby ich evidoval a zahrnul do územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia.

(3) Evidencia nálezísk vedená pamiatkovým úradom podľa odseku 2 je podkladom na výkon štátnej správy podľa tohto zákona. Krajský pamiatkový úrad na základe výpisu z tejto evidencie vedie evidenciu archeologických nálezísk vo svojom územnom obvode.

(4) Krajský pamiatkový úrad v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní.

(5) Krajský pamiatkový úrad v spolupráci s orgánmi územnej samosprávy zabezpečuje odbornú konzerváciu, vhodné využitie a prezentáciu nehnuteľných archeologických nálezov a archeologických nálezísk podľa možností v pôvodných nálezových súvislostiach. Sprístupnenie nálezísk verejnosti nesmie mať za následok ich poškodenie alebo nadmerné opotrebovanie.

Siedma časť

Priestupky a iné správne delikty

§ 42

Priestupky

- (1) Priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu sa dopustí ten, kto
- a) nechráni hnutelnú vec alebo nehnuteľnú vec pred ohrozením, poškodením, znehodnotením, odcudzením a vývozom z územia Slovenskej republiky v čase od doručenia oznámenia o začatí konania o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia,
 - b) nesplní oznamovaciu povinnosť ustanovenú podľa tohto zákona,
 - c) neodovzdá dokumentáciu podľa § 32, 33 a 39,
 - d) premiestni kultúrnu pamiatku bez predchádzajúceho súhlasu krajského pamiatkového úradu podľa § 24,
 - e) umiestni reklamné, informačné, propagačné alebo akékoľvek technické zariadenie na kultúrnej pamiatke, v pamiatkovom území alebo v ochrannom pásme bez rozhodnutia alebo záväzného stanoviska krajského pamiatkového úradu alebo nedodríava podmienky určené v tomto rozhodnutí alebo záväznom stanovisku,
 - f) uskutočňuje stavbu, stavebnú zmenu alebo udržiavacie práce na nehnuteľnej veci, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou, ak sa nachádza v pamiatkovom území alebo ochrannom pásme bez právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska krajského pamiatkového úradu, alebo nedodríava podmienky určené v tomto rozhodnutí alebo záväznom stanovisku,
 - g) spôsobuje svojím konaním nepriaznivé zmeny stavu kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo ich ochranného pásma alebo ohrozuje ich ochranu,
 - h) nenakladá s nálezom podľa tohto zákona.
 - i) nedodríava podmienky vykonávania pamiatkového výskumu,
 - j) nezabezpečí realizovanie pamiatkového výskumu podľa rozhodnutia alebo záväzného stanoviska krajského pamiatkového úradu,
 - k) vykonáva bez rozhodnutia výkopy a výskumy na kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach alebo archeologických náleziskách, vyhľadáva archeologické nálezy a vykonáva ich zber,
 - l) nezabezpečuje základnú ochranu kultúrnej pamiatky podľa § 27, neudríava ju v dobrom stave a využíva ju spôsobom, ktorý ju ohrozuje, poškodzuje, znehodnocuje alebo ničí, alebo ju nechráni pred odcudzením,
 - m) nevykoná nápravu uloženú krajským pamiatkovým úradom podľa § 31,
 - n) vykonáva obnovu a reštaurovanie kultúrnej pamiatky bez rozhodnutia alebo záväzného stanoviska príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu alebo nedodríava podmienky určené v rozhodnutí alebo v záväznom stanovisku,
 - o) zapožičia do zahraničia, pokúsi sa do zahraničia vyviezť alebo vyvezie kultúrnu pamiatku bez povolenia ministerstva.

(2) Za priestupok podľa odseku 1 môže krajský pamiatkový úrad uložiť pokutu až do výšky 200 000 eur. Krajský pamiatkový úrad pokutu zvýši až na dvojnásobok, ak ide o kultúrnu pamiatku, pamiatkové územie, ochranné pásmo alebo archeologické nálezisko zapísané do Zoznamu svetového dedičstva. V prípade, ak nedošlo k náprave, pokutu možno uložiť aj opakovane.

(3) Na priestupky a ich prejednávanie sa vzťahuje všeobecný predpis o priestupkoch.³⁸⁾

(4) Výnosy z pokút uložených za priestupky podľa odseku 1 sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 43 Iné správne delikty

(1) Krajský pamiatkový úrad uloží právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom, pokutu

- a) od 100 eur do 200 000 eur, ak sa dopustí protiprávneho konania uvedeného v § 42 ods. 1 písm. a) až e),
- b) od 200 eur do 400 000 eur, ak sa dopustí protiprávneho konania uvedeného v § 42 ods. 1 písm. f) až i),
- c) od 300 eur do 1 000 000 eur, ak sa dopustí protiprávneho konania uvedeného v § 42 ods. 1 písm. j) až o).

(2) Pokuta je splatná do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená.

(3) Pokutu možno uložiť len do jedného roka odo dňa, keď sa o protiprávnom konaní krajský pamiatkový úrad dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď došlo k protiprávnemu konaniu podľa odseku 1. V prípade, ak nedošlo k náprave, pokutu možno uložiť aj opakovane.

(4) Krajský pamiatkový úrad pokutu podľa odseku 1 zvýši až na dvojnásobok, ak ide o kultúrnu pamiatku, pamiatkové územie, ochranné pásmo alebo archeologické nálezisko zapísané do Zoznamu svetového dedičstva.

(5) Pri určovaní výšky pokuty podľa odseku 1 sa prihliada na závažnosť a dĺžku trvania protiprávneho konania, význam kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, rozsah hrozacej škody alebo spôsobenej škody a stratu pamiatkovej hodnoty. Škoda na kultúrnej pamiatke sa určí najmenej vo výške oprávnených nákladov na jej vrátenie do pôvodného stavu rekonštrukciou alebo reštaurovaním pri použití pôvodných materiálov a technologických postupov. Pri poškodení alebo zničení archeologického náleziska sa škoda určí vo výške nákladov na realizáciu archeologického výskumu.

(6) Výnosy z pokút uložených za iné správne delikty podľa odseku 1 sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 43a

(1) Ak je ohrozené zachovanie a riadne užívanie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, môže krajský pamiatkový úrad dať príslušnému stavebnému úradu podnet na jej vyvlastnenie vo verejnom záujme. Na vyvlastňovacie konanie sa vzťahujú osobitné predpisy.^{38a)}

(2) Ak ide o nepovolený zásah do hmotnej podstaty kultúrnej pamiatky s následkom trvalého poškodenia jej pamiatkových hodnôt alebo zničenia vecí samej alebo o poškodenie archeologického náleziska alebo archeologického náleziska, postúpia orgány štátneho dohľadu vec orgánom činným v trestnom konaní.

Ôsma časť **Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia**

§ 44 **Spoločné ustanovenia**

(1) Povinnosti vlastníka ustanovené týmto zákonom má aj správca alebo iný držiteľ kultúrnej pamiatky. Náklady spojené so základnou ochranou uhradza vtedy, ak mu táto povinnosť vyplynie z právneho vzťahu.

(2) Právo na primeranú náhradu a právo na náhradu majetkovej ujmy oprávnené osoby uplatňujú na pamiatkovom úrade v lehote do šiestich mesiacov od vzniku nároku a v rozsahu podľa osobitného predpisu,²⁹⁾ inak právo zanikne.

(3) Tento zákon sa nevzťahuje na veci vykazujúce znaky kultúrnej pamiatky podľa § 2 ods. 3, ktoré sú chránené podľa osobitných predpisov.³⁹⁾

(4) Na konanie vo veciach ochrany pamiatkového fondu sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní,⁴⁰⁾ ak tento zákon neustanovuje inak. Ak je v správnom konaní väčší počet účastníkov konania, správny orgán doručuje účastníkom konania verejnou vyhláškou.

§ 44a

Rozhodnutia vydané po účinnosti tohto zákona podľa § 24 ods. 1 a 3, § 25 ods. 2, § 30 ods. 3, § 32 ods. 2 a 5, § 33 ods. 2 a § 39 ods. 1 a 3 po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti strácajú platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahujú. Záväzná stanoviská podľa § 30 ods. 3 a 4 a § 32 ods. 11 a 12 po uplynutí troch rokov odo dňa ich vydania strácajú platnosť, ak nedošlo k ich použitiu na účel, na ktorý sú určené.

§ 45 **Prechodné ustanovenia**

(1) Kultúrne pamiatky a národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky podľa predchádzajúcich právnych predpisov sa považujú za národné kultúrne pamiatky podľa tohto zákona.

(2) Pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma chránené podľa predchádzajúcich právnych predpisov sa považujú za pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma podľa tohto zákona.

(3) Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov zamestnancov Pamiatkového ústavu prechádzajú od 1. apríla 2002 na pamiatkový úrad.

(4) Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov zamestnancov okresného úradu a krajského úradu, ktorí zabezpečujú činnosti súvisiace so štátnou pamiatkovou starostlivosťou, prechádzajú od 1. apríla 2002 na pamiatkový úrad.

(5) Majetok štátu⁴¹⁾ v správe Pamiatkového ústavu prechádza od 1. apríla 2002 do správy pamiatkového úradu. Práva a povinnosti z majetkovoprávných vzťahov a iných vzťahov prechádzajú z Pamiatkového ústavu na pamiatkový úrad.

§ 45a
Prechodné ustanovenie
k úpravám účinným od 1. júna 2009

Konania začaté pred účinnosťou tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

§ 46
Záverečné ustanovenia

Zrušujú sa:

1. zákon Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti v znení zákona č.183/2000 Z. z.,
2. položky 204 až 213 prílohy zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
3. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 478/1990 Zb. o vyhlásení národných kultúrnych pamiatok,
4. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 299/1991 Zb. o vyhlásení a zrušení vyhlásenia niektorých národných kultúrnych pamiatok,
5. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 289/1994 Z. z. o vyhlásení národnej kultúrnej pamiatky v Ružomberku,
6. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 288/1994 Z. z. o vyhlásení národných kultúrnych pamiatok,
7. vyhláška Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 78/1963 Zb. o pamiatkových rezerváciách,
8. vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 21/1988 Zb., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb.,
9. vyhláška Povereníctva školstva a kultúry č. 249/1959 Ú. v. o národných kultúrnych pamiatkach.

§ 47
Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. apríla 2002 okrem § 35 ods. 3, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2004.

Zákon č. 479/2005 Z.z. nadobúda účinnosť 1. novembra 2005.

Zákon č. 208/2009 Z.z. nadobúda účinnosť 1. júna 2009.

Zákon č. 262/2011 Z.z. nadobúda účinnosť 1. septembra 2011.

Rudolf Schuster v. r.
Jozef Migaš v. r.
Mikuláš Dzurinda v. r.

- /1/ Napríklad Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (oznámenie č. 159/1991 Zb.), vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1980 Zb. o Dohovore o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov, Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný - oznámenie č. 344/2001 Z. z.) a Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy (oznámenie č. 369/2001 Z. z.).
- /2/ Čl. 44 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky.
- /3/ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy.
- /4/ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe.
- /5/ Trestný poriadok.
- /7/ Zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.
- /8/ § 21 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení zákona č. 348/1999 Z. z.
- /9/ § 5 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).
- /10/ § 4 ods. 2 písm. b) zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov.
- /11/ § 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- /12/ Čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
- /13/ § 7 zákona č. 302/2001 Z. z.
- /14/ § 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.
- /15/ Zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
- /16/ § 6 ods. 1 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon).
- /17/ Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (oznámenie č. 159/1991 Zb.).
- /20/ § 606 Občianskeho zákonníka.
- /21/ Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.
- /22/ Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1980 Zb. o Dohovore o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov.
- /23/ § 17 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- /24/ Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.
- /26/ Čl. 2 a 3 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.
- /27/ Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 94/1958 Zb. o Dohovore na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu a Protokole k nemu.
- /28/ § 133 Občianskeho zákonníka.
- /28a/ § 22 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.
- /29/ § 420a Občianskeho zákonníka.
- /29a/ § 140a ods. 1 písm. a) zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 479/2005 Z. z.
- /31/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení zákona č. 236/2000 Z. z.
- /31a/ Piata časť zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.
- /31b/ § 140b zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 479/2005 Z. z.
- /31c/ Zákon č. 71/1967 Zb. v znení neskorších predpisov.
- /32/ § 102 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.
- /33/ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.
- /34/ § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z.
- /35/ § 95 zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 229/1997 Z. z.
- /36/ § 4 ods. 1 písm. d) a § 5 ods. 2 písm. c) a d) zákona č. 231/1999 Z. z.
- /37/ § 127 zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 229/1997 Z. z.
- /37a/ § 3 ods. 3 zákona č. 206/2009 Z. z.
- /37b/ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.
- /38/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
- /38a/ § 108 až 116 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.
- /39/ § 2 ods. 2 zákona č. 206/2009 Z. z. § 2 ods. 2 zákona č. 395/2002 Z. z. v znení zákona č. 216/2007 Z. z. § 18 ods. 1 zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej.
- /40/ Zákon č. 71/1967 Zb.
- /41/ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.